

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Reiffenstuel, Anaklet

Monachii, 1699

Distinctio Secunda. De Juramento.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40206

Constitutio B. Pij V. injungentis restitutionem fructuum pro rata omissionis Officij, utpote *quos non fecit suos*, ut loquitur Pontifex in Constitutione *num. 31.* allegata; ergo tenetur hosce restituere, tanquam non suos.

Quid, si ille Beneficiarius sit pauper?

90. Illud tamen rectè admonet Navarrus *cap. 7. de Hor. Can. n. 34.* ac sequitur Layman *lib. 4. tract. 4. cap. 5. n. 1.* cum alijs; si ipsemet Beneficiarius pauper sit, fructus restituendos pro rata omissionis Divini Officij, eidem per modum elemosynæ applicari posse. Tamen consultum erit hoc casu, si Confessarius aliam similem satisfactionem imperet, puta ut oret, vel sacrificet pro defuncto Fundatore; aut, si malit, Officium neglectum suppleat: & sic fructus pro rata neglecti Officij eidem per modum elemosynæ applicari sinantur.

An Beneficiarius ex justa causa non recitans, teneatur restituere fructus?

91. Quæres ultimò, an Beneficiarius, qui ex justa causa mittit recitare Horas Canonicas, teneatur restituere fructus Beneficij pro rata omissionis? Resp. negativè: idque constat ex citata Constitutione B. Pij V. qua Beneficij non recitantes Horas post primos sex menses *cessante legitimo impedimento* obligantur ad restitutionem fructuum; ergo, qui ob legitimum impedimentum non recitant, hoc ipso nihil tenentur restituere: nam *exceptio firmat regulam in oppositum*, juxta vulgatum Canonistarum dictum, atque desumitur ex *l. Quæstum. §. denique. ff. De fundo instructo*, junctâ Glosâ *¶. Non potest non videri*,

DISTINCTIO II.

De Juramento,

QUÆSTIO I.

Quid, & quotuplex sit Juramentum?

Juramentum debite factum est bonum.

1. **N**omine *Juramenti* in proposito intelligitur actus Religionis, quo quis Deum in testem adhibet ad confirmationem eorum, quæ affirmat vel promittit; eaque ratione profitetur, Divinam veritatem esse indefectibilem. Neque enim Juramentum debite factum ex se est malum, sed potius actus Religionis; unde Deuter. 6. dicitur; *Dominum Deum tuum*

num timebis, ac per nomen illius jurabis. Sed hoc intelligendum est de Juramento debite facto, siye quando juratur in veritate, judicio, atque iustitia, prout requiritur Jerem. cap. 4. & Quaest. seq. amplius dicitur. Quia Juramentum non est de genere eorum bonorum, quæ per se bona sunt, & frequentanda; ut est Oratio, Eleemosyna, & hujusmodi; sed quæ bona sunt duntaxat suppositâ necessitate, seu causâ rationabili. Et de tali loquendo, fit

2. CONCL. I. Juramentum rectè definitur, dicendo: Jura-
mentum est invocatio Divini Numinis in testimonium alicujus rei. Ita D. Augustinus, de Serm. Dom. in monte, cap. 17. & alij. Ratio est: quia finis immediatus usûs Juramenti est confirmatio rei dubiæ, seu controversæ; juxta illud Hebræ. cap. 6. Omnis controversia finis ad confirmationem est juramentum: quo videlicet aliquid affirmamus, vel promittimus sub obtestatione Divini Numinis, ejusque testimonij invocatione.

3. CONCL. II. Inter varias Juramenti divisiones præcipua est illa, qua Juramentum dividitur in assertorium, & promissorium. Ita Scotus in 3. dist. 39. quaest. un. & alij communiter. Ratio est: quia aut Juramentum fit ad fidem veritatis narratæ adstruendam illi, qui audit; aut fit ad promissionem firmandam, qua alteri vel spontè, vel ex ejus impulsu quidpiam promittimus: Atqui prius Juramentum est assertorium, posterius promissorium; ergo. Itaque

4. Juramentum assertorium est, quo simpliciter sine alia promissione aliquid affirmamus, vel negamus. Juramentum promissorium dicitur, quod ad confirmationem promissionis, pollicitationis, aut alterius contractûs, seu pacti corroboracionem adjicitur. Et ad hoc Juramentum promissorium (ut notat Engel sit. De Jurejurando, num. 6.) duplex requiritur veritas: una intentionis, seu veritas dicti, qua jurans verum existimat esse id, de quo jurat. Et altera executionis, seu veritas facti, qua quis in animo habet servare illud, quod promittit, suoque tempore servat.

5. CONCL. III. Juramentum tum assertorium, tum promissorium ulterius dividitur in simplex, & solemne. Simplex dicitur omne illud, quod solemne non est. Solemne Juramentum est, quod per certam verborum formulam, vel corporalem alicujus rei, v. g. Sancti Evangelij tactum, perficitur coram Superiori, ut majorem auctoritatem æstimationemque habeat: quale

quale potissimum solet fieri in Judicijs, in professione Fidei, fidelitatis, in homagijs, & hujusmodi.

Juramen-
tum per
simplicem
Dei conte-
stationem,
& per exe-
crationem.

6. Rursus Juramentum aliud est per simplicem Dei con-
stationem; aliud verò per execrationem (quod & *Juramentum exe-
cratorium* appellatur) (& fit, cum jurans sibi ipsi, vel alteri sibi
charo, mali quidpiam à Deo falsificatis vindice imprecatur, nisi
verum sit, quod asserit, aut promittit. Porro *Juramentum per sim-
plicem conestationem Dei* censetur esse omne id, quod fit absque tali
execratione. Sed occasione præmissorum,

Juramen-
tum an sit,
Per fidem
meam, &c.

7. Quæres I. An Juramentum censeri debeat, si quis per
fidem suam, aut honorem Sacerdotalem, vel Nobilitatis suæ, ali-
quid affirmet, vel promittat? Resp. cum Engel tit. *De Jurejur.*
n. 3. Lessio lib. 2. de just. & jure, cap. 42. n. 4. & alijs, hujusmodi inter-
positionem fidei factam hâc formulâ, *Per fidem meam, Fide boni
Sacerdotis*, & hujusmodi, non continere Juramentum proprie
dictum. Ratio est: quia per illa verba Deus non vocatur in te-
stimonium, sed proferens tantum indicat, se omnino delibera-
tum, ac memorem fidei, conscientiæ, & statûs sui loqui. Quòd
si tamen aliquis per Fidem Christianam seu Catholicam, aut per
S. Evangelium rem promitteret, sive confirmaret, pro Jura-
mento haberi deberet: quia censetur Authorem Fidei in te-
stem statuere.

Quid pro
foro exter-
no?

8. Notant tamen Doctores, hujusmodi interpositionem fi-
dei, quam faciunt Ecclesiastici sub honore Sacerdotali aut Reli-
gionis, item Personæ Illustres sub honore suæ Dignitatis, Nobi-
litis &c. in Foro externo Juramenti loco acceptari, maxime
in causis minoribus, in quibus non decet Ecclesiasticos jurare.
Quinimò Reges, & Principes non facile aliorum more jurare so-
lent, sed loco Juramenti, in fide, seu per fidem Principis promit-
tere. *Layman lib. 4. tract. 3. cap. 2. num. 3.*

Aliæ juran-
di formæ
examinan-
tes.

9. Quæres II. Quid sentiendum de alijs quibusdam jurandi
formulis? Resp. inprimis certum est, hanc esse veram eamque
expressam Juramenti formam: *Juro per Deum: Per Deum ita est:
Deum testem invoco: Deus mihi testis esto.* Quia hujusmodi formulæ
expressam invocationem Divini testimonij in se continent: unde
si adsit animus seu intentio jurandi, certum est, habere rati-
onem juramenti.

10. Quòd si quis per simplicem assertionem hujusmodi verba
proferat: *Coram Deo hæc dico: Deus scit, me verum dicere: Deus videt, ita
esse, &c.* non erit Juramentum: quia Juramentum debet in se con-
tinere

tinere non meram assertionem, sed etiam invocationem Divini testimonij, saltem virtuales. Verum in his, & alijs hujusmodi jurandi formulis, spectanda est vel maximè intentio loquentis: qua de causa hujusmodi dicta quandoq; ut juramenta usurpantur; ut videre est apud S. Paulum 1. ad Timoth. 5. *Testificor coram Deo.* Ad Galat. 1. *Coram Deo, quia non mentior.* Ad Rom. 1. *Testis mihi est Deus: quibus verbis Apoitolus jurasse existimatur.* Econtra multi jurant ex ira, qui non intendunt propriè jurare, sed potius imprecari malum, vel patefacere iram. ut observat Lessius cap. 42. num. 7. Unde & huc applicandum illud jam citatum dictum D. Thomæ 2. 2. q. 73. art. 2. *Peccata verborum maxime sunt ex intentione dicentis dijudicanda.*

II. Quæres III. Utrùm isthæc formula, *Volo dictum meum esse juramentum* (vulgò, *Wuff mein Wyl*) veram Juramenti rationem habeat? Resp. I. In Foro externo, seu judiciali, talia verba prolata ad petitionem Judicis exigentis, ut quis juratus annuat, censentur juramentum. Layman loc. cit. num. 1. post Sanchez lib. 3. in Decalog. cap. 2. num. 4. Resp. II. Verba illa, *Wuff mein Wyl* / vulgari sermone plerumque Juramentum continent, si deliberatè proferuntur. Ratio est: quia ad jurandum satis est, velle verba usurpare in sensu à jurantibus communiter usurpato: atqui hæc formula, juxta consuetudinem Germanorum, pro juramento usurpari solet; ergo tale præsumendum est, nisi de alia usurpantis intentione constet.

Q U Æ S T I O II.

De conditionibus ad Juramentum requisitis.

12. CONCL. I. Certum est, atque ab omnibus concessum, ut Juramentum sit licitum, & opus bonum, actusque virtutis Religionis, tres requiri conditiones, tanquam comites ejus, nempe Veritatem, Judicium, & Justitiam; juxta illud Jerem. 4. *Jurabis, vivit Dominus, in veritate, judicio, & justitia.* Veritas in eo consistit, ut veracissimi Numinis testimonium non adducatur in testimonium falsi, seu mendacij. Justitia consistit in eo, ut æquissimi Numinis testimonium non adducatur in confirmationem dicti, aut rei iniquæ, & peccato obnoxie. Judicium, seu judicij discretio in eo, ut cum prudenti intellectu confide-

sideratione, ac piâ & reverenti voluntatis affectione, non sine necessitate, aut magnâ utilitatē jureretur.

Quale peccatum, si desit iudicium in iuramento?

13. CONCL. II. Quantum attinet ad ultimam Juramenti conditionem, quæ est *Judicium*, conveniunt Doctores, si desit duntaxat iudicium (id est, si sine iusta causa, & imprudenter jureretur, quod verum est) ordinariè non esse, nisi peccatum veniale. Ratio est: quia tunc non laret gravis irreverentia; cum Deus adhuc adducatur in testimonium rei veræ, licet sine iusta causa, & sic imprudenter. Verùm occasione hujus

Consuetudo incautè jurandi, quale peccatum?

14. Quæres, quale peccatum sit consuetudo incautè jurandi? Resp. I. Consuetudo jurandi indiscriminatim verum & falsum, etiã cum advertentia, quamdiu voluntaria est, constituit hominem in statu peccati mortalis. Ita Herincx *part. 3. disp. 6. q. 2. n. 15.* & alij. Ratio est: quia ex vi illius consuetudinis, est homo in maximo periculo perjurij committendi; juxta quod *Ecclesiastici cap. 23.* dicitur: *Vir multum jurans implebitur iniquitate.* Adicitur tamen, *quamdiu voluntaria est*: quia si homini dicta consuetudo efficaciter displiceat, vi illius displicentiæ, & propositi eam deponendi, interruptitur consuetudo.

Quid de consuetudine jurandi sine iusta causa?

15. Resp. II. Si consuetudo sit tantum jurandi sine iusta causa, & imprudenter, ea quidem non constituit hominem in statu damnationis, est tamen omnino dissuadenda. Ratio est: Tum quia sine iusta causa jurare, ad minus est peccatum veniale. Tum quia Juramentum à Christo citra necessitatem prorsus reprehenditur, *Matth. 5. Ego autem dico vobis, non jurare omnino &c. Si autem sermo vester, est, est: non, non: quod autem his abundantius est, à malo est.* Intellige, si non subsit iusta causa, seu necessitas jurandi. Unde *Ecclesiastici 23.* dicitur: *Jurationi non assuescat os tuum, multi enim casus in illa, cum concordantijs.*

Iustitia; quomodo requiratur ad iuramentum?

16. CONCL. III. Quantum attinet ad alteram Juramenti conditionem, quæ est *Iustitia* (id est, ut res, de qua juratur, sit res honesta, iusta, nullòque peccato obnoxia) multiplici opus est distinctione. Et quidem imprimis distinguendum inter iuramentum assertorium, & promissorium: atque loquendo de iuramento assertorio, facto circa rem injustam, vel peccatum alterius, illud regulariter est peccatum duntaxat veniale, si veritas subsit. Herincx *loc. cit. n. 13.* & communis. Dicitur, *regulariter*: quia videtur mortale, si iuramentum assumatur ut instrumentum peccati, puta si per iuramentum confirmetur gravis detractio infamatoria Proximi: e contra verò, si quis in iudicio

dicio legitime interrogatus, sub Juramento testificetur de peccato Rei, nullum erit peccatum. Quod si vero Juramentum sit promissorium, ad dijudicandam ejus malitiam, vel etiam obligationem, multipliciter rursus erit distinguendum, praesertim an opus illud, super quo cadit Juramentum promissorium, sit bonum, indifferens, vel malum; atque, an adfuerit ex parte jurantis sufficiens deliberatio, simulque animus id exequendi, nec ne. Hinc sic

17. CONCL. IV. Quodocunque Juramentum promissorium deliberate fit, sive super re bona, sive mala, aut indifferenti, sine animo exequendi, committitur perjurium. Ita communis. Quia Deus deliberate (secus, si id fiat ex inadvertentia) ad ducitur in testimonium rei falsae; in quo formaliter consistit malitia perjurij.

Juramentum promissorium sine animo exequendi, est perjurium.

18. CONCL. V. Si Juramentum promissorium deliberate fiat circa rem malam animo illud exequendi, jam ratione illius affectus interni pravi erit peccatum mortale, vel veniale, pro gravitate operis exequendi; simulque Juramentum, quatenus est testificatio Dei super re illicita facienda, habebit distinctam malitiam, pro gravitate operis exequendi, nisi forte inadvertentia excuset. Ita Lessius cit. cap. 42. n. 18. & alij.

Si fiat circa rem malam, quale peccatum?

19. CONCL. VI. Juramentum de re illicita praestitum nullam parit obligationem. Ita communis, arg. cap. Quanto, de Jurejurando, ubi dicitur; quod Juramentum non fuit institutum, ut esset vinculum iniquitatis. Et reg. 58. Juris in 6. Non est obligatorium contra bonos mores praestitum juramentum. Hinc jurans, quod nolit inimico ignoscere, nullum proximo auxilium facere, & hujusmodi, ex tali juramento non obligatur: quia, ut dictum, Juramentum non potest esse vinculum iniquitatis.

Juramentum de re illicita non obligat.

20. CONCL. VII. Ex Juramento de faciendo opere indifferenti nulla quoque oritur obligatio; utputa si quis juret, festucam se levaturum, se barbam fricaturum &c. Ita communis. Ratio est: quia hujusmodi actiones non sunt fructuosae, quin potius impeditivae majoris boni. Veruntamen hoc intelligendum est, nisi alia causa, ex qua actiones ex teroquin indifferentes honestatem virtutis acquirant, adjiciatur: ut v. g. si jures, te aedes alicujus non ingressurum, cum tali meretrice non locuturum &c. causa vitandi peccati, jam ob hanc additam causam actio illa, vel potius omissio actionis, erit capax obligationis Juramenti, quamdiu periculum illud durat.

Item, si fiat Juramentum de faciendo opere indifferenti.

Corollaria.

21. Ex his patet resolutio illorum casuum quotidianorum; nempe de Patre jurante, se graves poenas repetiturum à filio; de Hera jurante, se non servaturam diutius hanc, aut illam ancillam; de Fratrem, vel Condiscipulo, se apud patrem vel magistrum accusaturum esse suum fratrem, vel condiscipulum; de Mercatore, se hanc mercem non viliori pretio venditurum, vel non majori empturum; de Aulico, se non priorem sessurum, non priorem ingressurum, &c. Nam imprimis, si tales serio jurant, nec tamen habent intentionem exequendi id, de quo faciendo jurant, delinquant mortaliter, juxta dicta *num. 17.* & amplius notat Gobat *tract. 11. Theol. Experim. n. 528.* quia tunc in tali Juramento deest veritas, atque Deus adducitur in testem falsitatis.

Alia notabilia Corollaria,

22. Nihilominus, ut idem Gobat notat, raro hujusmodi homines peccant mortaliter non faciendo postmodum id, quod serio jurarunt se facturos: ut quando Pater videt, filium alia ratione emendatum, vel maternis lamentis domum impletum iri, si cædatur filius albæ gallinæ, ac proinde minas remittat; quod etiam de cæteris dicendum. Ratio est: quia vel hujusmodi Juramenta non fiunt ex motivo Virtutis, sed ut frequenter contingere solet, ex impatientia, & proposito vindictæ; ac proinde non obligant, cum sint facta de re mala, nempe propter vindictam, aut iram suam complendam. Vel, & quidem non raro, fiunt de re indifferenti, v. g. non prius sedere, intrare, &c. Vel inutili: ut si corrigendus jam aliunde emendatus sit, neque correctione amplius indigeat. Vel non gravi; ut si pater juravit, se castigaturum puerum ita promeritum, & postea sine causa omittat; prout exemplificat Layman *cit. tract. 3. cap. 14. n. 6.* Aut certè solet frequenter intervenire una saltem ex quatuor illis conditionibus, quæ subintelliguntur in omni Juramento promissorio. Hinc sit

In omni juramento, & voto, quatuor conditiones subintelliguntur; quæ?

23. CONCL. VIII. In quolibet Juramento promissorio (imò & Voto) quamvis absolute factò, tacitæ quædam conditiones subintelliguntur. Ita desumitur ex *cap. Quemadmodum. junctâ Glosâ. v. Conditio. de Jurejur.* & notat Abbas *ibidem n. 8.* Pirhing *tit. De Jurejur. n. 119.* & communis. I. Conditio est, *Si potero*: quia ad impossibile nemo obligatur. II. *Salvo jure, & auctoritate Superioris*: quæ conditio desumitur tum ex c. *Ad nostram. 21. de Jurejur.* tum ex c. *Non est. de Voto, ibi: Non est voti dicendus transgressor, qui quod vovit, auctoritate Sedis Apostolicæ distu-*

distulit adimplere. III. conditio est: *Nisi is, in cuius gratiam & utilitatem juratum est, obligationem remittat*, sive expresse, sive tacite: quia quilibet potest cedere juri suo, illudque remittere. Et tandem IV. est: *Dummodo res in eodem statu permanserit*; id est, notabilem mutationem non accipiat: quia notabilis mutatio quasi aliud objectum facit, ad quod verisimili præsumptione, jurantis, & promittentis intentio se non extendit.

24. Nec dicas. Juramentum sub conditione conceptum, est conditionale; ergo si in omni Juramento (imò & Voto) tacite insunt prædictæ conditiones, illud omne erit conditionale, & consequenter nullum absolutum; quod est contra communem Doctorum. Resp. enim distinguendo antecedens: Juramentum sub conditione extrinseca conceptum (utputa, Juro me hoc facturum, si navis ex India advenerit, si Petrus erit Romam iturus, &c.) est conditionale, conceditur: Juramentum sub conditione, quæ tacite seu de jure inest, conceptum, est conditionale, negatur antecedens, & consequentia. Nam generaliter conditiones, quæ tacite seu de jure insunt, non faciunt actum conditionatum, arg. L. 3. ff. de Legatis I. & l. Conditiones. ff. de Condition. & demonstrat ibi: *Conditiones, quæ tacite inesse videntur, non faciunt legata conditionalia, cum concordantijs.*

Conditio-
nes, quæ ta-
cite seu de
jure in-
sunt, non
faciunt a-
ctum con-
ditionatum.

25. CONCL. IX. Juramenta promissoria, quæ cedunt tum in honorem Dei, tum ad bonum tertij, Ecclesiæ aut Communitatis, fiuntque circa materiam honestam, pariunt obligationem. Ita communis. Et merito quoad hoc traditur hæc generalis regula, ex c. *Si verò.* & c. *Cum contingat.* de Jurejurando, desumpta: *Omne juramentum editum in alterius utilitatem servandum est, si sine peccato, seu salutis dispendio servari potest.* Ratio est: quia talia Juramenta involvunt reverentiam Divini Numinis, simulque sunt honesta; ergo ex motivo Religionis pariunt obligationem ea adimplendi. Subintellige, nisi excuset una ex proximè dictis quatuor conditionibus, in omni Juramento promissorio tacite subintellectis.

Juramen-
tum prom-
issorium
de re bona
obligat.

26. CONCL. X. Juramentum conceptum de opere minus bono, & cujus oppositum est melius, non obligat; nisi sit factum in favorem tertij. Ita Doctores passim. Ratio est: quia in simili, hac ipsa de causa Votum de opere minus bono editum non obligat, aut saltem ipsius votentis, sive jurantis arbitrato, potest commutari in melius opus: puta, si vovisti Deo, te uxorem ducturum, potes absque alia dispensatione Religionem ingredi,

Quid, si fiat
de opere mi-
nus bono?

gredi, aut in sæculo perpetuam Castitatem servare; cum hoc sit opus melius. Similiter si vovisti (idem dicendum, si jurasti) te hac hora oraturum, postea verò intelligas, gratius Deo futurum, si ægroto assistas, opemque feras, non teneris Juramento aut Voto, cum in talibus circumstantijs non sit de meliori bono, sed præcedat auxilium infirmo præstandum. Additur notanter in Conclusionem, *nisi sit factum in favorem alterius*. Tunc enim obligabit Juramentum, nisi illud alter remittat: quia in promissione facta homini, aut Juramento in ejus favorem præstito spectatur, quid illi gratius sit; in promissione verò facta Deo, quid melius. *Layman lib. 4. tract. 3. cap. 6. num. 6. & alij.*

Veritas etiam requiritur in juramento.

27. CONCL. XI. Quantum attinet ad tertiam Juramenti conditionem, quæ est *Veritas* (& consistit in eo, ut Dei Veracissimi testimonium non adducatur in confirmationem falsi, aut mendacij) certum est, eandem requiri ad Juramentum licitum; eaque deficiente committi Perjurium, quod ex genere suo est peccatum mortale.

Perjurium, quid?

28. Porro *Perjurium* propriè dictum, est Juramentum falsum, quo quis aliquid sub obtestatione Divini Numinis confirmat esse verum, quod tamen credit esse falsum; vel econtrà, ait esse falsum, quod putat esse verum. Vel brevius: *Perjurium* est juramentum de falso in opinione jurantis. Ita *Mastrius disp. 11. Theol. Moral. n. 58. & alij.* Additur, *in opinione jurantis*: quia quamvis, quod quis jurat esse verum vel falsum, sit tale à parte rei, si tamen jurans putaret non esse tale, nihilominus pejeraret; quia deliberatè Deum in testem rei juxta suam opinionem falsæ adduceret. Infertur proinde, omne Perjurium cum deliberatione factum, esse peccatum mortale: quia reverà est gravis irreverentia Deo illata, ipsum deliberatè adducere in testem mendacij. Et hoc idem dicendum, si quis dubitaret de veritate rei: nam exponeret se manifesto periculo, adducendi Deum in testem falsitatis, ac proinde peccaret.

Est peccatum mortale.

In perjurio non datur parvitas materiæ.

29. Nec obstat, quòd materià sit levis, aut exigui momenti. Adhuc enim intervenit tota Perjurij malitia, in hoc consistens, quòd Dei Veracissimi testimonium in confirmationem falsitatis, & mendacij adducatur. Inferunt proinde Doctores communiter, in perjurio non dari parvitatem materiæ, quæ ipsum à mortali excuset; ob rationem prædictam: quia nimirum in quolibet Perjurio, deliberatè & advertenter facto, tota hujus peccati malitia reperitur. Unde meritò Innocentius

centius XI. hanc inter alias, ordine 24. Propositionem damnavit: *Vocare Deum in testem mendacij levis non est tanta irreverentia, propter quam velit, aut possit damnare hominem.*

30. Additur notanter, *deliberate & advertenter facto.* Quia, ut notat Doctor noster in 3. dist. 39. q. un. estque communis, Perjurium sine deliberatione factum, non est peccatum mortale: cum generaliter ad omnem actum humanum, ac praesertim ad peccatum mortale, requiratur voluntarium, ac sufficiens deliberatio. Unde quamvis nunquam ratione parvitas materiae, adhuc tamen ratione defectus voluntarij, aut sufficientis deliberationis, quandoque homines a peccato mortali contingit excusari: dum videlicet proferunt verba, ex se quidem juramentum falsum sonantia, sed sine intentione actuali, vel virtuali, Deum in testem falsitatis adducendi; aut quia id faciunt non cum plena deliberatione: siquidem, ut notat saepe citatus D. Thomas 2. 2. quaest. 73. art. 2. *Peccata verborum maxime sunt ex intentione dicentis adjudicanda.*

Potest fieri veniale ex defectu voluntarij, ac deliberationis.

Peccata verborum maxime sunt ex intentione dicentis adjudicanda.

Q U A E S T I O III.

Solvuntur diversa Dubia, Juramentum concernentia.

31. **Q**uaeritur I. Utrum violatio Juramenti promissorij, praesertim in re parva, sit peccatum mortale? Resp. I. Si promissio Juramento firmata sit rei notabilis seu gravis, violatio ejus erit peccatum mortale. Ita Doctores communiter. Ratio est: quia, ut jam dictum num. 4. ad Juramentum promissorium requiritur duplex veritas; una intentionis, seu veritas dicti, qua quis ab initio debet habere intentionem servandi id, quod promittit: & altera executionis, seu veritas facti, qua suo tempore servandum est id, quod sub Juramenti religionis quis promissit. Itaque si quis cessante justo impedimento, a nulla subsistente conditione tacite ex quatuor illis n. 23. assignatis, atque in omni Juramento promissorio tacite subintellectis, non impleat id, quod se facturum sub Juramento promissit, jurans, quantum in se est, facit, ut Deus falsum testatus sit.

Violatio juramenti promissorij, quale peccatum?

Quid, si res sub juramento promissa sit levis?

32. Resp. II. Num autem idem dicendum sit, si materia sub Juramento promissa sit levis, ac parvi momenti, variant Doctores.

stores. Et quidem affirmativam ob reverentiam Divini Numinis observare, procul dubio laudabilissimum est, atque omnimodis consulendum. Negativam tamen sententiam, id est, peccatum mortale tunc non committi, tenent Reginaldus lib. 18. num. 97. Suarez, Sanchez, Sotus, pluresque alij. Ratio desumitur ex dictis num. 23. ubi diximus, plures condiciones dari, quæ excusent jurantem ab obligatione implendi Juramentum promissorium, quarum una est: *Si is, in cujus gratiam juratur, id remittat.* Atqui nullus censetur facile, & rationabiliter, velle obligare sub gravi culpa ad præstandam materiam levem, quam quis promittit sibi sub Juramento; ergo non erit peccatum mortale, materiam levem sub Juramento promissam non adimplere: idque tum ob tacitam remissionem alterius, in cujus favorem juratur; tum ob levitatem materiæ, utpote quæ in simili etiam in Votis excusat.

An liceat
Juramentum
exigere à
juramento
falsum?

33. Quæritur II. An liceat Juramentum exigere ab eo, quem quis scit falsò juraturum, aut juraturum per falsos deos, vel per Machometem Pseudopropheta? Resp. I. Si quis exigat juramentum ab aliquo, quem nescit juraturum falsò, non peccat. Ita communis; & ratio clara est: quia ignorantia ipsum excusat, præsertim accedente bonâ fide, qua sperat, alterum reverentiâ Numinis non ausurum falsò jurare. Id tamen absque justa causa non est faciendum: quia sicuti peccatum est, saltem veniale, absque necessitate verum jurare; ita etiam alterum absque necessitate ad Juramentum adigere, juxta illud Salvatoris, Matth. 5. *Quod amplius est, a malo est.*

34. Resp. II. cum Doctore Angelico 2. 2. q. 98. art. 4. & alijs, fas non esse, nisi justa causa subsit, exigere Juramentum ab eo, qui scitur pejeraturus. Ratio est: quia inducere aliquem ad peccatum mortale, pura ad perjurium in casu nostro, est peccatum mortale; tenemur enim, quantum in nobis est, tantam Dei injuriam & proximi peccatum evitare.

Præsertim
in judicio.

35. Dicitur notanter *absque justa causa.* Nam in primis Judex, si tanquam persona publica secundum ordinem Juris exigat à litigante Juramentum, non peccat, si ve sciat eum falsò juraturum, si ve non. Tum quia facit id, ad quod ex officio tenetur; perente præsertim parte adversâ: tum quia Judex non debet sequi privatam scientiam, sed præscriptum Juris, adhibendo ea, quibus solet elici veritas; alioquin daret justam causam scandali. Quando tamen Judex id commodè potest declinare

nare

nare, debet, ut notat inter alios Lessius l. 2. c. 42. n. 49. plures causas subjungens.

36. Insuper, ubi justa ratio ad damnum, vel injuriam cavendam suppetit, etiam in contractibus, & alijs causis, potest quis exigere juramentum ab eo, qui per falsos deos, aut Machometem Pseudopphetam noscitur juraturus; non quidem, ut determinatè juret tali modo, sed absolutè & in genere: sicuti post D. Augustinum, Epist. 154. ad Publicolum, notant Doctores communiter. Sic Laban, iniens foedus cum Jacob, juravit per Deum Abraham, & Deum Nachor, Gen. 31. Id ipsum est quotidianum apud Mercatores cum Infidelibus contrahentes. Id tamen sine justa causa exigere non licet: neque etiam permissum est, aliquem inducere ad hoc determinatè, quòd per falsos deos juret, quia cooperaretur peccato alterius.

Aut à juraturo per falsos deos, vel Machometem?

37. Quæritur III. An liceat exigere Juramentum ab eo, qui bonâ fide jurabit contra veritatem, id est, firmiter sibi persuadens esse verum, de quo jurat, quod tamen à parte rei est falsum? Resp. negativè, prout notat Herincx disp. 6. de Religione, n. 36. cum Doctoribus communiter, contra paucos alios. Ratio est: quia respectu perentis est inductio ad falsitatem testificandam, & jurandam; quod est intrinsecè malum.

Vel à juraturo bonâ fide contra veritatem?

38. Quæritur IV. An liceat æquivocè, vel cum restrictione mentali jurare? Resp. I. Hic inprimis cavendæ sunt Propositiones illæ, quas Innocentius XI. sicut jacent, ut minimum tanquam scandalosæ, & in praxi perniciosæ, meritò damnavit; quarum prior, ordine 25. sic habet: Cum causa licitum est jurare sine animo jurandi, sive res sit levis, sive gravis. Altera, ordine 26. est hæc: Si quis, vel solus, vel coram alijs, sive interrogatus, sive propria sponte, sive recreationis causâ, sive quocunque alio sine juret, se non fecisse aliquid, quod reverâ fecit, intelligendo intra se aliquid aliud, quod non fecit, vel aliam viam ab ea, in qua fecit, vel quodvis aliud additum verum, reverâ non mentitur, nec est perjurus. Tertia, ordine 27. & itidem damnata, taliter sonat: Causa justa utendi his amphibologijs est, quoties id necessarium, aut utile est ad salutem corporis, honorem, res familiares tuendas, vel ad quemlibet alium virtutis actum, ita ut veritatis occultatio censeatur tunc expediens, & studiosa. Quarta, ordine 28. est ista: Qui mediante commendatione, vel munere ad Magistratum, vel Officium publicum promotus est, poterit cum restrictione mentali præstare juramentum, quod de mandato Regis à similibus solet exigi, non habito respectu ad intentionem

An liceat jurare cum restrictione mentali?

exi.

vel equi-
vocè?

39. Resp. II. Quando quis se spontè offert ad jurandum, vel si legitime ad hoc compellitur, v. g. per Judicem juridicè interrogantem, peccat mortaliter, si alieno sensu juret. Ita communis: & patet tum ex Propositionibus proximè relatis, ac damnatis: tum ex eo; quia si juridicè interrogatus, æquivocè, atque in alio sensu jurare posset, facile perverteretur Judicium. Accedit, quòd juridicè interrogatus teneatur obedire Judici, sicque jurare in sensu ab eodem intento; ergo jurans æquivocè, vel cum restrictione mentali, committeret perjurium.

Quid, si in-
justè cogatur ad ju-
randum?

40. Resp. III. Nihilominus, quando aliquis iniuste cogitur ad Juramentum, non peccat jurans amphibologicè, si iusta ita jurandi causa subsit ad veritatem aliquam dissimulandam. Ita cit. Lessius n. 47. Layman lib. 4. tract. 3. cap. 14. n. 7. & alij. Atque hanc doctrinam non contineri sub censura Propositionum damnatarum supra allegatarum, satis indicat Joan. Cardenas in *Crisp. Theolog. ad dictas Propositiones, presentim n. 77.* Ratio est: quia amphibologicæ locutionis unus sensus verus est; ergo secundum illum postulante tali necessitate, locutio illa potest Juramento confirmari: cum enim iniuste quis cogatur ad Juramentum, non tenetur loqui ad mentem alterius.

Juramentum,
quis possit
irritare, di-
spensare,
commutare
&c.

(a) *Diff.*
seq. Quest.
41

41. Queritur V. & ultimò, quis possit irritare, dispensare, relaxare, aut commutare Juramentum promissorium? Resp. de hoc inferius (a) fore dicendum, agendo de Voto. Nam qui potest Votum relaxare, dispensare, irritare, vel commutare, poterit etiam Juramentum promissorium soli Deo factum: quia Votum, & Juramentum pium, in Jure & apud Doctores æquiparantur quoad vinculum, & ambo similem erga solum Deum ex virtute Religionis obligationem continent; ideòque dispositum de uno, censeri etiam debet dispositum de altero. Sanchez lib. 8. de *Matrim. disp. 7. num. 18.* Layman lib. 4. tract. 3. cap. 11. cum communiore, contra Navarrum, & paucos alios.

